

Hanna Dudek, Grzegorz Koszela, Joanna Landmesser

Katedra Ekonometrii i Statystyki

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Wpływ sytuacji dochodowej na strukturę wydatków gospodarstw domowych

Wstęp

W ciągu ubiegłych lat konsumpcja polskich gospodarstw domowych charakteryzowała się stałymi zmianami oraz wahaniami. Istotnym czynnikiem determinującym poziom i strukturę wydatków okazał się poziom dochodów gospodarstw. Wzrastające dochody wywołują wzrost spożycia dóbr żywnościowych i nieżywnościowych, ale udział wydatków na żywność w strukturze wydatków ogółem maleje z powodu niższego tempa wzrostu spożycia tych dóbr w porównaniu z tempem spożycia towarów nieżywnościowych [por. Badach 2012].

Zaobserwowane zmiany w strukturze wydatków polskich gospodarstw domowych [por. Fajczak-Kowalska 2001; Laskowski 2001; Roeske-Słomka 2001; Włodarczyk-Śpiewak 2008], polegające głównie na spadku udziału wydatków na żywność oraz wzroście udziału wydatków na rekreację i kulturę w strukturze wydatków ogółem, można uznać za przejaw poprawy dobrobytu gospodarstw domowych. Analiza struktury wydatków w polskich gospodarstwach domowych jest ważnym zagadnieniem nie tylko w skali mikro – z punktu widzenia zarządzania finansami przez gospodarstwa, ale także w skali makro – ze względu na związek z poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Bowiem, jak wskazano w literaturze [Seale, Regmi 2006; Dudek, Koszela 2010], składowe struktury wydatków mogą służyć do oceny poziomu życia w danym kraju.

Na kształtowanie się konsumpcji gospodarstw domowych mają wpływ różne czynniki ekonomiczne, społeczne, biologiczne, ekologiczne i kulturowe [Bywalec, Rudnicki 2002, s. 55–56]. W pracy rozważono problem zależności struktur wydatków od jednego z ważniejszych czynników ekonomicznych, jakim jest dochód rozporządzalny gospodarstw domowych. W literaturze przedmiotu najbardziej znanymi prawami w tym zakresie są tzw. prawa Engla.

Zgodnie z I prawem Engla wraz ze wzrostem dochodów udział wydatków na żywność maleje. II prawo Engla mówi o tym, że w miarę wzrostu dochodów wydatki związane z utrzymaniem mieszkania wzrastają skokowo.

Z kolei wg III prawa Engla wzrost dochodów powoduje zwiększenie udziału na potrzeby dalsze lub dobra luksusowe [Zalega 2012, s. 99–100]. Mimo że przytoczone prawidłowości zostały sformułowane na podstawie empirycznych obserwacji zachowań rodzin robotników w XIX w., to w literaturze przedmiotu generalnie nie kwestionuje się I prawa Engla. Znalazło ono także potwierdzenie w przeprowadzonych w ostatnim okresie badaniach empirycznych [Deaton 2000, s. 251–255; Seale, Regmi 2006]. Opinie dotyczące II prawa Engla są różne. Na przykład, jeszcze w XIX w. Schwabe stwierdził, że „im ktoś biedniejszy, tym większa jest suma, którą w stosunku do swoich dochodów musi wydać na czynsz mieszkaniowy” [Zalega 2012, s. 101]. Jednak obecnie w rozwiniętych krajach Europy i Ameryki Północnej odnotowuje się w kolejnych latach wzrost udziału wydatków na czynsz, co jest prawdopodobnie spowodowane rosnącym standardem mieszkań.

W pracy podjęto empiryczną weryfikację praw wymienionych powyżej. Celem badań przedstawionych w artykule było określenie, czy struktura wydatków polskich gospodarstw domowych jest zróżnicowana w różnych grupach dochodowych. Ponadto, aby przeanalizować zmiany, porównano sytuację w tym zakresie w 2005 i 2010 roku. Stawiamy tezę, że na kształtowanie się struktur istotny wpływ mają wartości dochodów ekwiwalentnych gospodarstw.

Dane empiryczne

W pracy wykorzystano dane pochodzące z badania budżetów gospodarstw domowych prowadzonych przez GUS w 2005 oraz 2010 roku. Badania te prowadzono metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia, z określonym błędem, uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju. Badaniami tymi objętych było corocznie ponad 30 tys. gospodarstw domowych w Polsce.

Przeprowadzone w niniejszej pracy studia koncentrują się na szczegółowej analizie poszczególnych kategorii wydatków gospodarstw domowych. Od 1 stycznia 1998 roku do badania budżetów gospodarstw domowych w Polsce wprowadzono klasyfikację rozchodów opartą na klasyfikacji COICOP/HBS (klasyfikacja wydatków na towary i usługi konsumpcyjne wg celu zalecana przez Eurostat). Polega ona na podziale całkowitych wydatków na dwanaście następujących grup: 1) żywność i napoje bezalkoholowe, 2) napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki, 3) odzież i obuwie, 4) użytkowanie mieszkania i nośniki energii, 5) wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domo-

wego, 6) zdrowie, 7) transport, 8) łączność, 9) rekreacja i kultura, 10) edukacja, 11) restauracje i hotele, 12) inne towary i usługi. Wymienione powyżej kategorie wydatków stanowią podstawę dalszych analiz.

Metodyka

W celu porównania sytuacji dochodowej gospodarstw domowych o różnym składzie demograficznym, rozważono dochody ekwiwalentne, tzn. dochody rozporządzalne podzielone przez liczbę jednostek ekwiwalentnych, biorąc pod uwagę tzw. skalę OECD 50/30. Skala ta, stosowana obecnie przez GUS, przypisuje pierwszej osobie dorosłej wagę równą 1, każdej kolejnej osobie dorosłej przelicznik 0,5, zaś każdemu dziecku – przelicznik 0,3 (w skali tej za dziecko przyjmuje się osobę do lat 14). Rozpatrywanie dochodów ekwiwalentnych zamiast dochodów per capita jest bardziej właściwe ze względu występowania zjawiska korzyści ze skali. Ze względu bowiem na różne stałe pozycje kosztów utrzymania, poziom wydatków per capita w gospodarstwach wieloosobowych jest niższy niż w gospodarstwach jednoosobowych.

Całą próbę gospodarstw domowych podzielono na cztery grupy kwartyłowe, biorąc pod uwagę kryterium dochodowe. Innymi słowy, każde z gospodarstw zostało przydzielone do jednej z czterech w przybliżeniu równolicznych grup. W pierwszej grupie znalazły się jednostki o najniższych dochodach ekwiwalentnych, w czwartej grupie – gospodarstwa najbogatsze.

Do oceny stopnia podobieństwa udziałów wydatków między grupami gospodarstw znajdujących się w różnych grupach dochodowych zastosowano miarę zróżnicowania struktur określoną wzorem:

$$v_{pq} = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k |\beta_{ip} - \beta_{iq}| \quad (1)$$

gdzie:

β_{ip}, β_{iq} – udział i -tej składowej struktury w p -tej i q -tej grupie dochodowej,

k – liczba wyróżnionych składników struktury [Kukuła 1986].

Ponieważ β_{ip} , jest udziałem i -tej składowej struktury w p -tej grupie, to:

$$0 \leq \beta_{ip} \leq 1 \quad \text{oraz} \quad \sum_{i=1}^k \beta_{ip} = 1$$

Miara v_{pq} przyjmuje wartości z przedziału $[0, 1]$. Jeśli porównywane struktury są identyczne, to $v_{pq} = 0$. Im większe różnice występują między strukturami, tym v_{pq} jest bliższe jedności [Kukuła 2000].

Miara v może być również wykorzystywana do oceny zmian dynamicznych w strukturze w okresie $[0, n]$. Wtedy:

$$v_{i,t-\tau} = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^k |\beta_{it} - \beta_{i,t-\tau}|, \quad \tau = 1, 2, \dots, n \quad (2)$$

gdzie:

β_{it} oraz $\beta_{i,t-\tau}$ – udziały i -tej składowej struktury odpowiednio w okresie t oraz $t-\tau$.

Warto wspomnieć, że literatura przedmiotu w zakresie podobieństwa lub zróżnicowania struktur jest obszerna. Spośród polskich publikacji można wymienić opracowania: [Chomątowski, Sokołowski 1978; Walesiak 1984; Strahl 1985, 1998; Malina 2004; Kukuła 2010; Binderman, Borkowski, Szczesny 2009]. Alternatywną miarę służącą do pomiaru zróżnicowania struktur można znaleźć na przykład w pracy [Ostasiewicz i in. 2003]. W pracy zastosowano klasyczne podejście prezentowane w podręczniku [Kukuła 2000].

Wyniki

Analizy przeprowadzone na podstawie danych pochodzących z badania budżetów gospodarstw domowych w 2010 roku pokazują, że najwyższy udział w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych miały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe – średnio 30,44% (tab. 1). Dużym obciążeniem dla gospodarstw domowych były również wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii, które stanowiły przeciętnie 23,11% łącznych wydatków.

Znaczenie tych dwóch kategorii wydatków podkreślają również wcześniejsze wyniki badań GUS, które ponadto wskazują na spadkowy trend udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe oraz wzrostowy trend udziału wydatków na użytkowanie mieszkania [GUS 2011].

Ponadto przeprowadzone badania pozwalają twierdzić, że sytuacja dochodowa gospodarstw domowych jest istotnym czynnikiem różnicującym strukturę wydatków. Zazwyczaj sytuacja dochodowa znajduje swoje odzwierciedlenie w większym obciążeniu budżetów rodzin najuboższych przez wydatki na zaspokojenie podstawowych potrzeb, tj. wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na stałe opłaty mieszkaniowe.

Również i nasze analizy wykazały, że o ile w budżetach 25% gospodarstw domowych o najniższych dochodach (pierwsza grupa kwartylowa z gospodarstwami o najniższych dochodach ekwiwalentnych; Klasa_1) wydatki te stanowiły średnio 61,22%, to w budżetach 25% gospodarstw domowych o najwyższych dochodach (czwarta grupa kwartylowa; Klasa_4) udział tych wydatków

Tabela 1

Struktura wydatków gospodarstw domowych w 2010 roku z podziałem na cztery dochodowe grupy kwartylowe (klasy)

Grupa wydatków	Razem	Klasa_1	Klasa_2	Klasa_3	Klasa_4
Żywność i napoje bezalkoholowe	30,44%	37,87%	32,32%	28,57%	22,97%
Napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki	3,26%	3,76%	3,13%	3,15%	3,00%
Odzież i obuwie	4,60%	3,53%	3,96%	4,77%	6,12%
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	23,11%	23,35%	25,07%	23,76%	20,24%
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	4,48%	3,76%	4,05%	4,63%	5,49%
Zdrowie	5,71%	5,58%	6,26%	5,82%	5,17%
Transport	7,44%	5,38%	6,37%	7,85%	10,18%
Łączność	5,35%	5,43%	5,45%	5,46%	5,07%
Rekreacja i kultura	6,95%	5,09%	5,89%	7,06%	9,78%
Edukacja	0,84%	0,47%	0,67%	0,91%	1,31%
Restauracje i hotele	1,42%	0,65%	0,85%	1,38%	2,80%
Pozostałe wydatki na towary i usługi	6,40%	5,13%	5,98%	6,64%	7,85%
Razem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja gospodarstw domowych...* [GUS 2011].

przeciętnie wyniósł 43,21%. Średnio wydatki podstawowe stanowiły więcej niż połowę ogółu wydatków w gospodarstwach z pierwszej, drugiej i trzeciej grupy kwartylowej i tylko wśród 25% rodzin o najwyższych dochodach ekwiwalentnych ich przeciętny poziom był niższy.

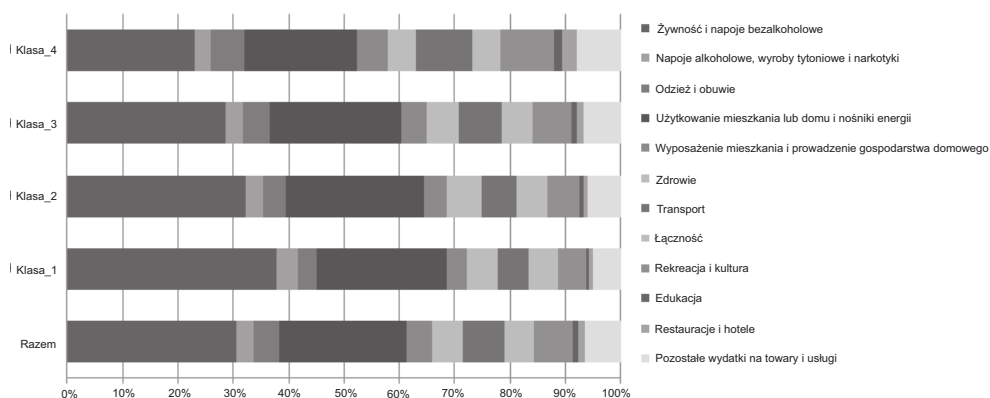
Potwierdzenie znalazło więc I prawo Engla, zgodnie z którym wraz ze wzrostem dochodów konsumenta procentowy udział wydatków na żywność w całości wydatków konsumpcyjnych maleje. Oczywiście zaobserwowane zróżnicowanie struktury wydatków niekoniecznie oznacza spadek spożycia konkretnych produktów. GUS odnotował bowiem, że wraz ze wzrostem poziomu zamożności gospodarstw rośnie poziom spożycia niektórych artykułów żywnościowych. W gospodarstwach domowych osiągających najwyższe dochody spożywa się więcej soków, napojów mlecznych, jogurtów, wód mineralnych, warzyw, owoców, wędlin wysokogatunkowych, ryb oraz wyrobów cukierniczych. Gospodarstwa

domowe o najniższych dochodach spożywają natomiast więcej pieczywa, mąki, ziemniaków i cukru [GUS 2011].

W przypadku pozostałych grup towarów i usług konsumpcyjnych (poza żywnościowymi i mieszkaniowymi) zróżnicowanie struktury wydatków gospodarstw domowych pomiędzy czterema wyłonionymi grupami kwartylowymi nie było aż tak znaczące. Mimo to zaobserwowano dość istotne różnice w zakresie wydatków związanych z transportem, rekreacją i kulturą, restauracjami i hotelami, jak również edukacją. Wśród najbogatszych gospodarstw wspomniane cztery kategorie wydatków stanowiły przeciętnie 24,07%, podczas gdy wśród najuboższych tylko 11,59%.

Przeciętny udział poszczególnych kategorii wydatków w wydatkach ogółem gospodarstw z czterech grup dochodowych w sposób graficzny przedstawia rysunek 1. Jego analiza pozwala zauważyć, że najbardziej podobne pod względem struktury wydatków na dobra i usługi były gospodarstwa z drugiej i trzeciej grupy kwartylowej. Struktury ich wydatków znacznie się pokrywały. Z kolei najmniej podobna była struktura wydatków na dobra i usługi gospodarstw pozostających w najgorszej i najlepszej sytuacji dochodowej (z pierwszej i czwartej grupy kwartylowej).

Na podstawie danych z tabeli 1 oraz rysunku 1 można sądzić, że II prawo Engla nie znalazło potwierdzenia w odniesieniu do użytkowania mieszkania i wykorzystania nośników energii. Jednak udział wydatków na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego zwiększał się w kolejnych grupach dochodowych. Należy również odnotować, że wzrost dochodów powodował

Rysunek 1

Struktury wydatków na dobra i usługi w polskich gospodarstwach domowych w 2010 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja gospodarstw domowych...* [GUS 2011].

zwiększenie udziału na potrzeby wyższego rzędu, do jakich można zaliczyć wydatki na rekreację i kulturę oraz restauracje i hotele.

W sposób sumaryczny wyniki dotyczące porównania analizowanych struktur prezentuje tabela 2.

Tabela 2

Wartości miary zróżnicowania struktur wydatków gospodarstw domowych w 2010 roku wyznaczone na podstawie wzoru (1)

	Razem	Klasa_1	Klasa_2	Klasa_3	Klasa_4
Razem	×	0,082548	0,044883	0,020192	0,114063
Klasa_1	0,082548	×	0,061837	0,099142	0,195319
Klasa_2	0,044883	0,061837	×	0,054886	0,157606
Klasa_3	0,020192	0,099142	0,054886	×	0,103037
Klasa_4	0,114063	0,195319	0,157606	0,103037	×

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja gospodarstw domowych...* [GUS 2011].

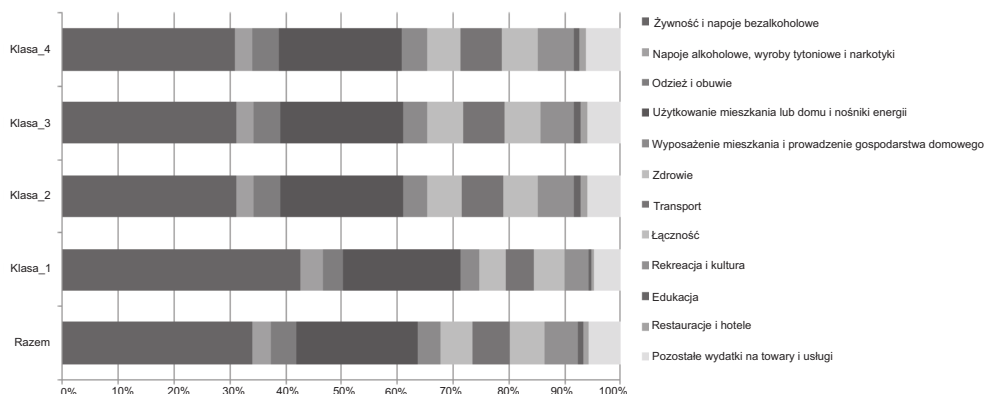
Zarówno z boku, jak i w główce tabeli umieszczono oznaczenie analizowanej grupy gospodarstw, natomiast we wnętrzu znalazły się wyznaczone zgodnie ze wzorem (1) wartości dla miary v_{pq} zróżnicowania struktur.

Z informacji przedstawionych w tabeli 2 wynika, że struktura wydatków dla ogółu gospodarstw domowych jest najbardziej podobna do struktury w średnio zamożnych gospodarstwach domowych (klasa 3 i 2). Należy być tego świadomym, analizując zagregowane wyniki dla wszystkich gospodarstw, które są podawane w większości opracowań statystyki publicznej. Wyniki takie nie odzwierciedlają sytuacji w skrajnych grupach dochodowych.

Największe wartości dla analizowanej miary uzyskano w wypadku porównywania struktur wydatków gospodarstw przynależnych do czwartej grupy dochodowej w odniesieniu do grupy pierwszej, co świadczy o ich znacznym zróżnicowaniu.

W analogiczny sposób przeprowadzono badanie struktury wydatków polskich gospodarstw domowych w 2005 roku służące celom porównawczym. Udział poszczególnych kategorii wydatków w wydatkach ogółem gospodarstw z czterech grup dochodowych przedstawia rysunek 2.

Można zauważyć, że w 2005 roku najbardziej podobne pod względem struktury wydatków na dobra i usługi były gospodarstwa z drugiej, trzeciej i czwartej grupy kwartyłowej, natomiast najmniej podobna była struktura wydatków gospodarstw pozostających w najgorszej sytuacji dochodowej (klasa 1).

Rysunek 2

Struktury wydatków na dobra i usługi w polskich gospodarstwach domowych w 2005 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja gospodarstw domowych...* [GUS 2011].

W 2005 roku od struktury wydatków dla ogółu gospodarstw domowych najbardziej odbiegała struktura najuboższych gospodarstw domowych – odzwierciedlają to wyznaczone dodatkowo wartości miary zróżnicowania struktur v_{pq} przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3

Wartości miary zróżnicowania struktur wydatków gospodarstw domowych w 2005 roku wyznaczone na podstawie wzoru (1)

	Razem	Klasa_1	Klasa_2	Klasa_3	Klasa_4
Razem	×	0,09409	0,030822	0,030804	0,033
Klasa_1	0,09409	×	0,124912	0,124894	0,12709
Klasa_2	0,030822	0,124912	×	0,004965	0,005238
Klasa_3	0,030804	0,124894	0,004965	×	0,007068
Klasa_4	0,033	0,12709	0,005238	0,007068	×

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Sytuacja gospodarstw domowych...* [GUS 2011].

Porównując uzyskane wartości miar dla 2005 roku (tab. 3) z wynikami dla 2010 roku (tab. 2), można zauważyć silny wzrost zróżnicowania wydatków pomiędzy czwartą grupą dochodową, czyli gospodarstwami najzamożniejszymi, a wszystkimi pozostałymi klasami oraz spadek zróżnicowania struktury wydatków pomiędzy klasami 1 i 2 oraz 1 i 3.

Celem przeprowadzenia precyzyjniejszej oceny zmian dynamicznych w strukturze wydatków w 2005 oraz 2010 roku, wykorzystano miarę $v_{t,t-\tau}$ określoną wzorem (2). Wyznaczone wartości miary $v_{2010, 2005}$ dla całej zbiorowości oraz dla czterech klas dochodowych prezentuje tabela 4.

Tabela 4

Wartości miary zróżnicowania struktur wydatków gospodarstw domowych w 2005 oraz 2010 roku wyznaczone na podstawie wzoru (2)

	$V_{2010,2005}$
Razem	0,047170
Klasa_1	0,054025
Klasa_2	0,044778
Klasa_3	0,042810
Klasa_4	0,121447

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Sytuacja gospodarstw domowych...* [GUS 2011].

Uzyskane wyniki świadczą o tym, że najsilniejsza zmiana w strukturze wydatków w trakcie analizowanego okresu dokonała się w gospodarstwach najzamożniejszych (klasa 4). W tej grupie znacznie zmalał udział wydatków na żywność oraz zwiększyły się relatywne wydatki m.in. na odzież i obuwie, transport, rekreację i kulturę oraz restauracje i hotele.

Uwagi końcowe

Przeprowadzona analiza struktur wydatków konsumpcyjnych gospodarstw domowych pozwala na sformułowanie wniosku mówiącego o tym, że na kształtowanie się tych struktur mają wpływ wartości dochodów ekwiwalentnych gospodarstw domowych. Dochody uzyskiwane przez rodziny najuboższe w większym stopniu są przeznaczane na zaspokajanie podstawowych potrzeb, takich jak żywność i opłaty mieszkaniowe, niż dzieje się to w wypadku rodzin zamożnych. Zanotowano również niekorzystne dla uboższych gospodarstw dysproporcje związane z wydatkami na transport, rekreację i kulturę, restauracje i hotele oraz edukację.

Warto zauważyć, że wzorzec konsumpcji zaobserwowany wśród bogatszych gospodarstw jest bardziej zbliżony do średniego wzorca obowiązującego w państwach członkowskich UE, niż ma to miejsce w wypadku biedniejszych polskich rodzin. Badania potwierdziły, że różnice w sposobach wydatkowania dochodów

spowodowane są poziomem zamożności społeczeństwa. Polacy wciąż przeznaczają relatywnie większą część swoich dochodów na wydatki żywnościowe. W 2011 roku w Polsce było to 21,4%, podczas gdy średnia w Unii wynosiła 15,6%. Mniej wydajemy za to na odzież i obuwie (4,1% wobec 6,4% w UE), a także na transport (10,3% wobec 15,2% w UE) [Eurostat 2011]. Na kształtowanie się struktur konsumpcji wpływa więc poziom rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Należy przypuszczać, że w rozwijającym się polskim społeczeństwie nieuchronne będą zmiany struktury konsumpcji gospodarstw domowych w kierunku tych obserwowanych w pozostałych krajach unijnych.

Literatura

- BADACH E.: *Zastosowanie metod statystycznej analizy wielowymiarowej do badania struktury wydatków gospodarstw domowych*. Metody ilościowe w badaniach ekonomicznych, Tom XIII/1, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2012, s. 29–35.
- BINDERMAN Z., BORKOWSKI B., SZCZESNY W.: *Tendencies in changes of regional differentiation of farms structure and area*. Quantitative methods in regional and sector analysis, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2009, s. 33–50.
- BYWALEC C., RUDNICKI L.: *Konsumpcja*. PWE, Warszawa 2002.
- CHOMAŃOWSKI S., SOKOŁOWSKI A.: *Taksonomia struktur*. Przegląd Statystyczny, nr 2, 1978, s. 14–21.
- DEATON A.: *The Analysis of Household Surveys*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore 2000.
- DUDEK H., KOSZELA G.: *Udział wydatków na żywność a poziom życia w krajach Unii Europejskiej*. SERIA 2010, Tom XII, Zeszyt 1, s. 48–52.
- FAJCZAK-KOWALSKA A.: *Modele struktury wydatków*. Wiadomości Statystyczne, nr 2, 2001, s. 10–14.
- GUS: *Sytuacja gospodarstw domowych w 2010 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych*. Warszawa 2011.
- KUKUŁA K.: *Przegląd wybranych miar zgodności struktur*. Przegląd Statystyczny, nr 4, 1986, s. 384–401.
- KUKUŁA K. (red.): *Wprowadzenie do ekonometrii w przykładach i zadaniach*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- KUKUŁA K. (red.): *Statystyczne studium struktury agrarnej w Polsce*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
- LASKOWSKI W.: *Współzależności i preferencje w rozchodach gospodarstw domowych*. *Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej*, nr 44, 2001, s. 37–50.
- MALINA A.: *Wielowymiarowa analiza przestrzennego zróżnicowania struktury gospodarczej Polski według województw*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2004.
- OSTASIEWICZ S., RUSNAK Z., SIEDLECKA U.: *Statystyka. Elementy teorii i zadania*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2003.

- ROESKE-SŁOMKA I.: *Dochody i wydatki gospodarstw domowych w Polsce w latach 1993–1997*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2001.
- SEALE J., REGMI A.: *Modeling International Consumption Patterns*. The Review of Income and Wealth, vol. 54, nr 4, 2006, s. 603–624.
- STRAHL D.: *Podobieństwo struktur ekonomicznych*. Prace Naukowe AE we Wrocławiu, nr 281, Wrocław 1985.
- STRAHL D. (red.): *Taksonomia struktur w badaniach regionalnych*. Prace Naukowe AE we Wrocławiu, Wrocław 1998.
- WALESIAK M.: *Pojęcie, klasyfikacja i wskaźniki podobieństwa struktur gospodarczych*. Prace Naukowe AE we Wrocławiu, nr 285, Wrocław 1984.
- WŁODARCZYK-ŚPIEWAK K.: *Zmiany struktur wydatków gospodarstw domowych w Polsce*. [w:] D. Kopycińska (red.): *Konkurencyjność podmiotów rynkowych*. Katedra Mikroekonomii Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2008.
- www.epp.eurostat.ec.europa.eu
- ZALEGA T.: *Konsumpcja. Determinanty, teorie, modele*. Wydawnictwo PWE, Warszawa 2012.

The Impact of Incomes on the Structure on Households' Expenditures

Abstract

The purpose of this article was to examine whether differences in the structure of consumption expenditures of Polish households are caused by different levels of citizens' wealth. The analysis showed that the shape of these structures are highly influenced by the values of equivalent households' income. Incomes received by the poorest households are more often spent on basic needs than in the case of wealthy ones.